

מסורת הש"ס

רש"י

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים ר"ן עג.

עין משפט
נר מצוה

ל' א מ"י פ"ז מהל'
מעשה קדמות הל' ו'
ל' ב מ"י פ"ז מהל'
נדרים הלכה ג' סנה
לאוין רבנן טו"ע י"ד
רמ"ז רל ענין כה'
ל' ג מ"י שם הלכה י'
טו"ע שם ספיק'
נע'
ב' ד' מ"י פ"ד מהלכות
סוטה הלכה ג' :

תוספות

ומצינו לבי שמענא הפר
לה. כל' הפר ותמול
[הפטרות] כשלאזב ממקום
פלוני ואשמענא, דהפרתו
מועלת בזה הענין, הלכך
מצינו נמי שלוח: לבי
שבע ליפר לה. אחר
שיצו יפר, ולמה לו
לעשר? ואלו בשרידיה.
כשלאזב ואלו אשמענא.
ובמיר (ב'י) פריך ליפר לה
איהו, פ"י כשיצו יאמר כל
נדר' שמענא ומפריס דהא
אוקימנא כ"ר, ומסוק
למולדא דלמנא משלמנא
או תהא, פ"י כשיצו
יהיה עזר וישכח מלהפר.
והא לא קשי' ליה ליפר מיד
[ואמר] כל נדר' שמענא
מפריס, דלפי' למנא שאני
דלמנא נענא דנדר' כי אם
למנא שבע ואלי, אכל אי
קשי' הא קשי' יאמר לה כל
נדר' שמענא [משלמנא]
נדר' שמענא הכי כן מפריס,
ולמ' לי אפטרופוס: את' ל'
בעל בפר בלא שמייעה.
דבר שמענא אין משמע
מעכב [זו], אכל חרש
שמענא מעכב, כן, דר'
יורא [דאמר] כל הראוי
לגילה כ': [ושמענא] אישה
פרט לאשת חרש, פ"י
הקונ' ומדלל ממעט
אלה חרש [שמענא] דלמנא
דלמנא מפריס [אע"פ] דלל
שמע, וקשי' א"כ אמאי לא
ציינו רבא גופיה למפסע
נעין דמפר בלא שמענא
לעיל (ב'י), לכך נראה
דלפי' דלמנא דשמא חרש
פסוקא ליה למנא אכל
חרש אינעול ליה, דהכי
אמר' בפ"ק דקדושין:
א' אליעזר שחיי' בעל'
מזה שיפר לשתי נשיו.
ה"ה דלמנא מצי למינע:
ואת דיוקא, ואלו ביום
שמענא איש יורא אותה
[במדרגה]: מפני שלבנה גם
בהבחרתה, ולא מדלל עונש
מקל המגילה כדלמנא שכן
על למבחרת: לא מפני
החש. לא מפני [ועם] [זה]
ש' והשקפה, מפיק ה"א,
דמשמע דהשקפה אולה ואלה
חברתה עמה:

הכא נמי דאמר ליה לבי שמענא. דאמר ליה לאפטרופוס כל
נדרים שמדור אשתי הפר ותמול הפרתה לבי שמענא ואפטרופוס
נמי צהאי לישנא אמר לה לאשה מופר לך לבי שמענא בעליך אכל
אמר לה סתמא כל דלא עדיף אפטרופוס מצעל גופיה ובצעל גופיה
צעי' דלמנא דהדיא מופר לבי שמענא

כדפרישית לעיל: ופרכין לבי שמענא
ליפר לה. דכיון דסוף סוף לא חיללא
הפרה עד שמענא בעל ההיא שעתא
ליפר לה איהו גופיה: סבר דלמנא
מערידנא. ולא אהא זכור להפר נדריה.
והתם במסכת נזיר (ד' כ"ג): פרכין למנא

דמוקמינן התם הא מתניתא כ"ר
דאמר שעתא יכול להפר נדרי אשתו
אף על פי שכל חלו למנא לי למנוי
אפטרופוס ליפר לה איהו כשיכר
ומשנינן סבר דלמנא אשתלינא או
תחנא או מטרדינא ההיא שעתא.
וא"כ וליפר לה איהו השתא ו"ל דלא
ניחא ליה להפר נדרים שמדור צעודה
אכלו דלמנא נדרה מידי דניחא ליה
תתסר ציה. מיהו אכתי קשיא ליפר
איהו מהשתא כל נדרים שמדור משעה
שילך ועד שיצו והעלוה בלרין עיון.
ולי אפשר דצעל חייש דלמנא צענא
למיהדר צהפרה זו ואי מיפר הוא מן

השתא וכ"ר לא מצי הדר ציה וכו' ממני אפטרופוס כל שעתא
ושעתא ציה הוא דאי צעי למיהדר בשליחותיה דשליח מצי הדר. והך
צעי' אע"ג דלא מפסעא הכא מפסעא מצעין דבסמוך דצעל מיפר
בלא שמיעה וכדאפרש עלה בס"ד: צעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר
לאשמו. חרש המדבר ואינו שומע: משום דבר מישמע הוא. וכיון
דראוי הוא לשמוע לא מעכב ציה שמיעה. ומסקינן דחרש מעכב ציה
שמיעה מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש. וכבר הרמב"ן ז"ל
דדוקא חרש משום דלאו צר שמיעה הוא אכל איניש דעלמא דבר

שמיעה הוא לא מעכבא ציה שמיעה דהיינו דליכא למיפסע צעין
חרש משמע דהיינו דהיינו צר שמיעה לא מעכבא ציה שמיעה
חרש וה"ה דצעל צעלמא דאי לא תימא הכי לעיל אמאי לא פסעוה
לההיא צענא מרך דרייתא אלא ודאי משום דליכא דלחוי
כדדחינן. מיהו אפילו הכי כיון דקאמר רמי בר חמא אמאי לא
לגילה אין צעל מעכב צו משמע דהיינו קשי' ועוד דפסעייהו דמתני'
סמיכין, וכן דעת הרמב"ן ז"ל: אינעול ליה צעל מהו שיפר לשתי נשיו
אולה דוקא. ביום שמענא אישה יורא אותה [במדרגה] וכו'. והא
שפעמים שחברתה טהורה והיא טמאה וכשתראה חזרתה אומרת
טהורה אני תגיס דעתה ולא תראה להודות וימחק שם שנכתב
בקדושה: לא מן השם הוא זה. לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין
שתי סוטה כאלה אלא משום שנאמר והשקה במפיק ה"א דהוה
ליה כאלו כתב והשקה אותה ודרשין אותה לצדה: ולענין הלבנה
איכא מ"ד דרבינא מדרבנן מוכח לה לצעין דלא משמע להו אותה
דוקא דהא יחצי טעמא מפני שלצה גם בחברתה הלכך נקטינן דצעל
מיפר לשתי נשיו כאלה והכי איתא בתוספתא דמכילתין (רפ"ו) צפי'
רבי יוסי צר' יהודה ורבי אלעזר צר' שמעון אומרים הפרת נדרים
מעט לעת כיצד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים
ונדרו כולן ואמר מופר לכן מופרינן מופר לך אינו מופר אלא לה. ואין
כן דעת הרמב"ן ז"ל משום דצפ"ק דסוטה (ד' ד') אמרינן דמנא
תנא קמא ר' שמעון היא דדרשינא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם
לצדה וצ' טרף בקלפי' (יומא נ"ג). נמי אמרינן דאשתא דלמנא
התם אין שומעין שתי פרות כאלה משום שנא' אותה [במדרגה] יורא
אותה ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש
וכו' נראה לי דודאי פשטיה דאשתא דוקא דסוגיין הכי מדאמרין
בפרק דמכילתין (ד' פ'י): עלה דמתני' נדרה אשתו וסבר
שנדרה צמו וכו' למימרא דיינא דאשתא דוקא היא וכו' וקמא לן
סוגיין הכי אם לא שאתמר דהיינו דאשתא דוקא לענין שידע מי נדרה
לענין אותה לצדה לאו דוקא. וי"ל להלכה דהיינו דאשתא דוקא
למקנא משמע דהיינו דאשתא דוקא הכי נמי לה דכתיב בהקמה
דוקא וכמו שאכתוב בזהוה סוגיא כשיעמא דשמיא:

מתני'

לפי שאין נכללת בכלי אחד ויפה ופריך והתן אם לא כלל כשר ומשני ר' יורא דלמנא ציה צעי ובכלי אחד שאני ראו לצילה ציה מעכב צו: אמר רבא ת"ש ושבע בעלה פרט לאשת חרש. והא דלא
מיימי רבא הן ברייתא למפסע צענא קמייתא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש משע קרא דלא צר שמיעה הוא משום דלמנא תנא גופיה מספקא ליה צהינא דעלמא אי צעי שמיעה ומרש דפשיטא ליה נקט:
בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת. וה"ה דמספקא ליה בלא צענא דשמי' ומהו דמצינן נקט: אותה דוקא. הא דכתיב ואם ביום שמוע אישה יורא אותה מי דרשין דוקא אותה ולא חכמה לא חל דרשין הכי:
אין משקין ב' סוטה באחת. אין מצינן להשקות ביה: נשים סוטה שומעין דלמנא ומפני כוונת חכמה לא חכמה: ומפני שלבנה גם בהבחרתה. והשקה שנתאמר והשקה לבדה. והשקה מפיק ה"א ואלו חכמה כמי והשקה
אותה ודרשין ולא אותה וחברתה ולימא פלוגתא דמנא היא:

בוסף רש"י

דאמר ליה. לשליח לבי שמענא לנדרה הפר לה: וקפרינן לבי שמע
ליפר לה (א): הוא. הבעל קצר דלמנא מיטרידנא: משום דבר
מישמע הוא. וקרינן ציה ושמע אישה ואדחי מצי מיפר: היינו דר'
יורא. דאמר במסכת מנחות צפ' המנחות והנסכים והכי הוא

הכא נמי דאמר ליה לבי שמענא מיפר
לה לבי שמע ליפר לה הוא סבר דלמנא
מטרדינא בעי רמי בר חמא חרש מהו
שיפר לאשתו אם תמצא לומר בעל מיפר
בלא שמייעה משום דבר מישמע הוא
אבל חרש דלאו בר מישמע הוא היינו
דר' יורא דאמר רבי יורא כל הראוי לביילה
אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי
לביילה בילה מעכבת בו או דלמא ושמע
אישה לא מעכב אמר רבא ת"ש ושמע אישה
פרט לאשת חרש שמע מינה איבעיא להו
בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת אותה
דוקא או דלאו דוקא אמר רבינא ת"ש צ' דאין
משקין שתי סוטה באחת מפני שלבנה גם
בבחרתה ר' יהודה אומר ה"א מן השם הוא
זה אלא משום שנאמר (ד' ו') והשקה אותה לבדה:
מתני'

חרש כל הראוי לשמוע כגון שאינו חרש צדיקה אין שמיעה מעכבת
ובעל מיפר בלא שמיעה ואינו ראו לשמיעה כגון חרש שמיעה
מעכבת צו ולא מצי מיפר: או דלמא ושמע אישה לא
מעכב. כלל: צבת אחס. דייבור אחד: דוקא. יניא אותה
ולא שתי צבת אחת: שמי סוטה כאלה. צמית כסות: שלצה
גם בחברתה. הואיל ויש (ב) לי חברתה (א) אחרת מה צדק
אשתה אני: והשקה לצדה. דוהשקה דוקא משמע אחת ולא צ':
מתני'

שמיעה הוא לא מעכבא ציה שמיעה דהיינו דליכא למיפסע צעין
חרש משמע דהיינו דהיינו צר שמיעה לא מעכבא ציה שמיעה
חרש וה"ה דצעל צעלמא דאי לא תימא הכי לעיל אמאי לא פסעוה
לההיא צענא מרך דרייתא אלא ודאי משום דליכא דלחוי
כדדחינן. מיהו אפילו הכי כיון דקאמר רמי בר חמא אמאי לא
לגילה אין צעל מעכב צו משמע דהיינו קשי' ועוד דפסעייהו דמתני'
סמיכין, וכן דעת הרמב"ן ז"ל: אינעול ליה צעל מהו שיפר לשתי נשיו
אולה דוקא. ביום שמענא אישה יורא אותה [במדרגה] וכו'. והא
שפעמים שחברתה טהורה והיא טמאה וכשתראה חזרתה אומרת
טהורה אני תגיס דעתה ולא תראה להודות וימחק שם שנכתב
בקדושה: לא מן השם הוא זה. לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין
שתי סוטה כאלה אלא משום שנאמר והשקה במפיק ה"א דהוה
ליה כאלו כתב והשקה אותה ודרשין אותה לצדה: ולענין הלבנה
איכא מ"ד דרבינא מדרבנן מוכח לה לצעין דלא משמע להו אותה
דוקא דהא יחצי טעמא מפני שלצה גם בחברתה הלכך נקטינן דצעל
מיפר לשתי נשיו כאלה והכי איתא בתוספתא דמכילתין (רפ"ו) צפי'
רבי יוסי צר' יהודה ורבי אלעזר צר' שמעון אומרים הפרת נדרים
מעט לעת כיצד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים
ונדרו כולן ואמר מופר לכן מופרינן מופר לך אינו מופר אלא לה. ואין
כן דעת הרמב"ן ז"ל משום דצפ"ק דסוטה (ד' ד') אמרינן דמנא
תנא קמא ר' שמעון היא דדרשינא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם
לצדה וצ' טרף בקלפי' (יומא נ"ג). נמי אמרינן דאשתא דלמנא
התם אין שומעין שתי פרות כאלה משום שנא' אותה [במדרגה] יורא
אותה ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש ואלו חרש
וכו' נראה לי דודאי פשטיה דאשתא דוקא דסוגיין הכי מדאמרין
בפרק דמכילתין (ד' פ'י): עלה דמתני' נדרה אשתו וסבר
שנדרה צמו וכו' למימרא דיינא דאשתא דוקא היא וכו' וקמא לן
סוגיין הכי אם לא שאתמר דהיינו דאשתא דוקא לענין שידע מי נדרה
לענין אותה לצדה לאו דוקא. וי"ל להלכה דהיינו דאשתא דוקא
למקנא משמע דהיינו דאשתא דוקא הכי נמי לה דכתיב בהקמה
דוקא וכמו שאכתוב בזהוה סוגיא כשיעמא דשמיא:

לפי שאין נכללת בכלי אחד ויפה ופריך והתן אם לא כלל כשר ומשני ר' יורא דלמנא ציה צעי ובכלי אחד שאני ראו לצילה ציה מעכב צו: אמר רבא ת"ש ושבע בעלה פרט לאשת חרש. והא דלא
מיימי רבא הן ברייתא למפסע צענא קמייתא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש משע קרא דלא צר שמיעה הוא משום דלמנא תנא גופיה מספקא ליה צהינא דעלמא אי צעי שמיעה ומרש דפשיטא ליה נקט:
בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת. וה"ה דמספקא ליה בלא צענא דשמי' ומהו דמצינן נקט: אותה דוקא. הא דכתיב ואם ביום שמוע אישה יורא אותה מי דרשין דוקא אותה ולא חכמה לא חל דרשין הכי:
אין משקין ב' סוטה באחת. אין מצינן להשקות ביה: נשים סוטה שומעין דלמנא ומפני כוונת חכמה לא חכמה: ומפני שלבנה גם בהבחרתה. והשקה שנתאמר והשקה לבדה. והשקה מפיק ה"א ואלו חכמה כמי והשקה
אותה ודרשין ולא אותה וחברתה ולימא פלוגתא דמנא היא:

(א) צ"צ פא: מסות יח:
מנחות יח: קג: קדושין כה.
גיטות קד: חולין ג: גיה
סו: (ג) סוטה ת. [ומת'
דעניס פ"א תוספתא
סוטה פ"א] (א) [במזון]
דעניס פ"א הכי איתא רבי
יהודה אומר וכו' אלא משום
שאתמר והקריב אותה הכהן
במזבח ה' פט"ו אחת הוא
מקריב ואין מקריב שתי
פ"כ וכן איתא במס'
דסוטה פ"א דע דרמב"ם
פ"ד מה' סוטה מה' כהן
שנאמר והעמיד אותה הכהן
ועל כרחק עינות נפל בספר
המחמ"ס כי לא נמלא סוק
זה וי"ל והקריב אותה
הכהן] (ד) [ז"ל אומרת],

תורה אור השלם

והשקפה את האשה
את מי המקריב המקריב
דקרא בה המקריב
המקריב לקריב:
במדרה כד' :

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקפרינן וכו'
ליפר לה הוא הבעל ומשני
סבר כ"ל והד"ה: (ג) ד"ה
שלצה וכו' ויש לה חכמה
וכו' אשתה אני:

גליון הש"ס

נב' שנתאר השקפה
אותה. ע' סוטה דף ה.
ובכ"ז שם ד"ה אותה:

פירוש הרא"ש

דאמר ליה לבי שמענא
הפר לה. כלומר הפר לה
וכשלאזב ואשמענא דהיינו
תמול הפרתה למפרע: לבי
שבע ליפר לה. מאחר
שלאן הפרה מועלת לו
לשעמו מדרה למה ל' ל'
לאפטרופוס שיפר לה
תמולה לשכשכמו הבעל יפר
לה: כדבר דלמנא בשרידיה.
סנה כשלאשמע מדרה אהיה
טורח ועיבור היס ואלו
אפר לה: חרש מהו שיפר
לאשתו. כדבר דקרא קאי
שמדבר ואינו שומע דלמנא
ואני כדבר לא אשמע
ולמה לו יתמא פיו אכל
חרש דכדכנ דרימא לא מצי
מפקע דבר דלמנא ואלו
שדתי כסות: כל אשתא
לביה אין בילה מעכבת
בו ב'. צפי' המנחות
(דף ק"ג): מן
הדנדר מנחה של ס"א
עשוריים מצינא בשני כלס

לפי שאין נכללת בכלי אחד ויפה ופריך והתן אם לא כלל כשר ומשני ר' יורא דלמנא ציה צעי ובכלי אחד שאני ראו לצילה ציה מעכב צו: אמר רבא ת"ש ושבע בעלה פרט לאשת חרש. והא דלא
מיימי רבא הן ברייתא למפסע צענא קמייתא דרמי בר חמא דדוקא אשת חרש משע קרא דלא צר שמיעה הוא משום דלמנא תנא גופיה מספקא ליה צהינא דעלמא אי צעי שמיעה ומרש דפשיטא ליה נקט:
בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת. וה"ה דמספקא ליה בלא צענא דשמי' ומהו דמצינן נקט: אותה דוקא. הא דכתיב ואם ביום שמוע אישה יורא אותה מי דרשין דוקא אותה ולא חכמה לא חל דרשין הכי:
אין משקין ב' סוטה באחת. אין מצינן להשקות ביה: נשים סוטה שומעין דלמנא ומפני כוונת חכמה לא חכמה: ומפני שלבנה גם בהבחרתה. והשקה שנתאמר והשקה לבדה. והשקה מפיק ה"א ואלו חכמה כמי והשקה
אותה ודרשין ולא אותה וחברתה ולימא פלוגתא דמנא היא:

לא זוהי להיא. והיינו הוא כמציא מנחה מן הקטניות דלמנא כלום, שכל דבר שהוא הקדש לה' נשיו, ים עיבור צעיקר הנאמא
להיא באותו ענין שהוא הכתוב ולא צעין אחר, אכל מנחם האמורות באותה מנחה, כגון תוספה בקרבן, צללה במנחה,
ים שמענין אכל גילה הכתוב לשמות עליו לעכב, וים שאין שמענין (רש"י ב"ב פ"א). מפני שלבנה גם בהבחרתה. שנתא
האמת עומדת על צויה ויהיה מודה לומר עמלה אני, ומכרתה שהיא עמלה ויהיה זה או שהיה מודה ויכולת את נשיושה
ולמה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה (שם ט"ח). לא מן השם הוא זה. לא זהו הטעם שאמר, הטעם העיקר
שנאמר בדבר (שם).

כל הראוי לביילה. דקמיה האומר הכי על ס"א עשוריים, מצינא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד, ומפסע טעמא משום
דקיס להו לרבנן דשמיס נכללת בכלי אחד אכל ס"א אין נכללות ויפה, ומתבאר וכו' אין נכללות מצינא ויפה והתם אם לא כלל
סבר, ומשני ר' יורא הראוי לגילה אין צילה מעכבת, צו דלפניו לא כלל כשר ואין ראו לגילה ציה מעכבת, צו, דלמנא
לגילה צעין, דלפסע להקריב מן מנחם ויבחרתה. וכו' דרשין קה. וכו' דרשין קה. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: (קג) ויסקלה
הואיל ואין צעי נכללת לא מצי נכללת (הד' ט"ח) כלומר מה שאי אפשר לגלות מעכבת בו, דכיון דכתיב ויתן עליה שם וזהו
לגלות, דכתיב צללה, ש"מ שהוא הקדש להביא מנחה שיכול לקיים זה מנחם צללה, וכשואר מצינא ששים ואחד, שמהו כו